

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ

РІШЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ ПІВДЕННО-СХІДНОГО МІЖОБЛАСНОГО ТЕРИТОРІАЛЬНОГО ВІДДІЛЕННЯ

16.05.2023

Дніпро
(місто)

№54/26-р/к
Справа №54/63-21

Про закриття провадження
у справі

Адміністративна колегія Південно – східного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України, розглянувши матеріали справи № 54/63-21 про порушення акціонерним товариством «Оператор газорозподільної системи «Дніпрогаз» (далі - АТ «Дніпрогаз», Оператор ГРМ або Відповідач) законодавства про захист економічної конкуренції та подання Третього відділу досліджень і розслідувань від 13.04.2023 № 54-03/50п,

ВСТАНОВИЛА:

1. ПРОЦЕСУАЛЬНІ ДІЇ

- (1) На виконання доручення АМКУ від 31.05.2021 року № 8-01/213-АМ Південно – східним міжобласним територіальним відділенням Антимонопольного комітету України (далі – Відділення) було розпочато розгляд заяви ТОВ «Метан-Торг».
- (2) 12.10.2021 року розпорядженням адміністративної колегії Відділення №54-70/рп/к розпочато розгляд справи № 54/63-21;
- (3) 13.10.2021 року листом №54-02/4048 Заявника повідомлено про початок розгляду справи № 54/63-21.
- (4) 13.10.2021 року листом № 54-02/4045 АТ «Дніпрогаз» направлено копію розпорядження про початок розгляду справи № 54/63-21. Лист отримано 20.10.2021.
- (5) Відділенням надсилались вимоги Заявнику від 08.06.2021 № 54-02/2142, від 15.06.2021 № 54-02/2250, від 08.12.2021 № 54-02/4968; отримано відповіді листами від 23.06.2021 № 491007.1-ЛВ-5439-0621, від 02.07.2021 № 491001.2-ЛВ-5839-0721, від 17.01.2022 № 491007.1-ЛВ-491-0122.
- (6) Роз'яснення Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг від 03.12.2021 № 14134/16.3.1/7-21.
- (7) Листами від 14.04.2022 № 54-02/790 та від 14.04.2022 № 54/02-789 ТОВ «Метан-Торг» та АТ «Дніпрогаз» відповідно було направлено копії з Подання з попередніми висновками у справі від 13.04.2022 № 54-03/50п.

- (8) Інформацію про попередні висновки від 13.04.2023 № 54-03/50п у справі № 54/63-21 було розміщено 02.05.2023 на офіційному веб-сайті Антимонопольного комітету України (суб-сайті Південно-східного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України у розділі «Всі новини»).

2. СТОРОНИ:

ЗАЯВНИК

- (9) Товариство з обмеженою відповідальністю «МЕТАН-ТОРГ [Інформація доступ до якої обмежено] (далі – ТОВ «Метан-Торг», Заявник).
- (10) За даними Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань (далі – ЄДР): [Інформація доступ до якої обмежено].
- (11) ТОВ «МЕТАН-ТОРГ» здійснює надання послуг [Інформація доступ до якої обмежено].
- (12) [Інформація доступ до якої обмежено].
- (13) Отже, Заявник є суб'єктом господарювання відповідно до статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції».

ВІДПОВІДАЧ

- (14) Акціонерне товариство «Оператор газорозподільної системи «Дніпрогаз», [Інформація доступ до якої обмежено].
- (15) За даними ЄДР: [Інформація доступ до якої обмежено].
- (16) АТ «Дніпрогаз» є юридичною особою, здійснює свою діяльність відповідно до Статуту, затвердженого загальними зборами акціонерів Публічного акціонерного товариства по газопостачанню та газифікації «Дніпрогаз» від 11.04.2019.
- (17) Рішенням річних загальних зборів акціонерів ПАТ «Дніпрогаз» (Протокол № 1 від 11.04.2019):
- тип акціонерного товариства змінено з публічного акціонерного товариства на приватне акціонерне товариство;
 - найменування ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО ПО ГАЗОПОСТАЧАННЮ ТА ГАЗИФІКАЦІЇ «ДНІПРОГАЗ» змінено на АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ОПЕРАТОР ГАЗОРОЗПОДІЛЬНОЇ СИСТЕМИ «ДНІПРОГАЗ».
- (18) АТ «Дніпрогаз» є правонаступником всіх прав та обов'язків публічного акціонерного товариства по газопостачанню та газифікації «Дніпрогаз».
- (19) Отже, всі укладені правочини, у тому числі договори / угоди, від імені ПАТ «Дніпрогаз» залишаються дійсними та чинними, і зміна найменування ПАТ «Дніпрогаз» на АТ «Дніпрогаз» не припиняє та не змінює прав та обов'язків сторін за укладеними правочинами.
- (20) Відповідно до Статуту предметом діяльності АТ «Дніпрогаз» є [Інформація доступ до якої обмежено].
- (21) У розумінні статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції», АТ «Дніпрогаз» є суб'єктом господарювання.

3. ВИЗНАЧЕННЯ МОНОПОЛЬНОГО (ДОМІНУЮЧОГО) СТАНОВИЩА

3.1 Визначення об'єктів аналізу монопольного (домінуючого) становища суб'єкта господарювання на ринку.

- (22) Визначення монопольного (домінуючого) становища АТ «Дніпрогаз» на ринку проводилося відповідно до Методики визначення монопольного (домінуючого)

становища суб'єктів господарювання на ринку, затвердженої розпорядженням Антимонопольного комітету України від 5 березня 2002 року за № 49-р, зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 1 квітня 2002 року за № 317/6605 (зі змінами, далі – Методика).

- (23) У відповідності до Методики, об'єктами аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища є:
- суб'єкт господарювання; група суб'єктів господарювання;
 - конкретний товар (продукція, роботи, послуги), який випускається, постачається, продається, придбавається (використовується, споживається) цим (цими) суб'єктом (суб'єктами) господарювання;
 - перелік товарів, щодо яких має визначатися монопольне (домінуюче) становище суб'єкта господарювання;
 - перелік основних продавців (постачальників, виробників), покупців (споживачів, користувачів);
 - територіальні (географічні) межі ринку;
 - часові межі ринку;
 - потенційні конкуренти;
 - установлення монопольного (домінуючого) становища.
- (24) Відповідно до пункту 2.2 глави 1 Методики етапи визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання, їх кількість та послідовність проведення, передбачені пунктом 2.1 Методики, можуть змінюватися залежно від фактичних обставин, зокрема особливостей товару, структури ринку, обсягів наявної інформації щодо ринку тощо.
- (25) *Суб'єктом господарювання*, який є об'єктом аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища, є: АТ «Дніпрогаз».
- (26) Відповідно до положень статті 1 Закону України «Про природні монополії» природна монополія – стан товарного ринку, при якому задоволення попиту на цьому ринку є більш ефективним за умови відсутності конкуренції внаслідок технологічних особливостей виробництва (у зв'язку з істотним зменшенням витрат виробництва на одиницю товару в міру збільшення обсягів виробництва), а товари (послуги), що виробляються суб'єктами природних монополій, не можуть бути замінені у споживанні іншими товарами (послугами), у зв'язку з чим попит на цьому ринку менше залежить від зміни цін на ці товари (послуги), ніж попит на інші товари (послуги).
- (27) Відповідно до частини 1 статті 5 Закону України «Про природні монополії» до сфери діяльності суб'єктів природних монополій відноситься діяльність у сфері розподілу природного газу трубопроводами.
- (28) Відповідно до частини 2 статті 5 Закону України «Про природні монополії», зведений перелік суб'єктів природних монополій ведеться Антимонопольним комітетом України на підставі реєстрів суб'єктів природних монополій у сфері житлово-комунального господарства, що формуються національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері комунальних послуг, а в інших сферах, в яких діють суб'єкти природних монополій, - національними комісіями регулювання природних монополій у відповідній сфері або органами виконавчої влади, що здійснюють функції такого регулювання до створення зазначених комісій.
- (29) АТ «Дніпрогаз» є суб'єктом господарювання природної монополії та включене до зведеного переліку суб'єктів природних монополій.
- (30) *Товаром*, щодо якого визначається монопольне (домінуюче) становище, є послуги з розподілу природного газу.

3.2 Визначення товарних меж ринку.

- (31) Відповідно до Методики товарні межі ринку - товар (товарна група), сукупність схожих, однорідних предметів господарського обороту, в межах якої споживач за звичайних умов може перейти від споживання певного виду предметів господарського обороту до споживання іншого.
- (32) Відповідно до Закону України «Про ринок природного газу» (в редакції, що діяла у період вчинення Відповідачем дій, що є предметом розгляду справи) ринок природного газу – сукупність правовідносин, що виникають у процесі купівлі-продажу, постачання природного газу, а також надання послуг з його транспортування, розподілу, зберігання (закачування, відбору), послуг установки LNG для забезпечення споживача природним газом.
- (33) Відповідно до статті 1 Закону України «Про ринок природного газу» (в редакції, що діяла у період вчинення Відповідачем дій, що є предметом розгляду справи):
- споживач - фізична особа, фізична особа - підприємець або юридична особа, яка отримує природний газ на підставі договору постачання природного газу з метою використання для власних потреб, а не для перепродажу, або використання в якості сировини;
 - газорозподільна система - технологічний комплекс, що складається з організаційно і технологічно пов'язаних між собою об'єктів, призначених для розподілу природного газу від газорозподільних станцій безпосередньо споживачам;
 - розподіл природного газу - господарська діяльність, що підлягає ліцензуванню і пов'язана з переміщенням природного газу газорозподільною системою з метою його фізичної доставки споживачам, але що не включає постачання природного газу;
 - оператор газорозподільної системи – суб'єкт господарювання, який на підставі ліцензії здійснює діяльність із розподілу природного газу газорозподільною системою на користь третіх осіб (замовників) (далі – Оператор ГРМ).
 - регулятор - національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (далі – НКРЕКП);
 - суб'єкт ринку природного газу - оператор газотранспортної системи, оператор газорозподільної системи, оператор газосховища, оператор установки LNG, замовник, оптовий продавець, оптовий покупець, постачальник, споживач.
- (34) Статтею 38 Закону України «Про ринок природного газу» (в редакції, що діяла у період вчинення Відповідачем дій, що є предметом розгляду справи) визначаються права і обов'язки оператора газорозподільної системи, зокрема, згідно з частиною другою статті 38, оператор газорозподільної системи зобов'язаний: надавати інформацію, обов'язковість надання якої встановлена законодавством; вживати інших заходів, необхідних для безпечної та стабільної роботи газорозподільної системи, що передбачені цим Законом або не суперечать законодавству.
- (35) Згідно зі статтею 40 Закону України «Про ринок природного газу» (в редакції, що діяла у період вчинення Відповідачем дій, що є предметом розгляду справи) розподіл природного газу здійснюється на підставі та умовах договору розподілу природного газу в порядку, передбаченому кодексом газорозподільних систем та іншими нормативно-правовими актами. За договором розподілу природного газу оператор газорозподільної системи зобов'язується забезпечити замовнику послуги розподілу природного газу на період та умовах, визначених договором розподілу природного газу, а замовник зобов'язується сплатити оператору газорозподільної системи вартість послуг розподілу природного газу.
- (36) Стаття 41 Закону України «Про ринок природного газу» (в редакції, що діяла у період

вчинення Відповідачем дій, що є предметом розгляду справи) визначає, що Регулятор затверджує кодекс газорозподільних систем за результатами консультацій із суб'єктами ринку природного газу.

- (37) Кодекс газорозподільних систем затверджений постановою Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (далі – НКРЕКП, Регулятор) від 30.09.2015 № 2494, зареєстрованою в Міністерстві юстиції України 06 листопада 2015 р. за № 1379/27824 (зі змінами та в редакціях, що діяла у період вчинення Відповідачем дій, що є предметом розгляду справи) (далі – Кодекс № 2494).
- (38) Кодекс № 2494 визначає взаємовідносини Оператора ГРМ із суб'єктами ринку природного газу, а також визначає правові, технічні, організаційні та економічні засади функціонування газорозподільних систем, зокрема умови забезпечення:
- надійної і безпечної експлуатації газорозподільних систем та гарантованого рівня розподілу (переміщення) природного газу до/від суміжних суб'єктів ринку природного газу відповідної якості;
 - комерційного, у тому числі приладового обліку природного газу в газорозподільній системі та визначення його об'ємів і обсягів передачі до/з газорозподільної системи, у тому числі в розрізі суб'єктів ринку природного газу;
 - доступу замовників до газорозподільної системи для приєднання до неї їх об'єктів будівництва або існуючих об'єктів (умови технічного доступу);
 - доступу суб'єктів ринку природного газу до газорозподільної системи для фактичної передачі (розподілу/споживання) належного їм природного газу до/з газорозподільної системи (умови комерційного доступу);
 - механізмів взаємодії оператора газорозподільної системи з операторами суміжних систем та з іншими суб'єктами ринку природного газу.
- (39) Дія Кодексу № 2494 поширюється на Операторів ГРМ, замовників доступу та приєднання до газорозподільної системи, споживачів (у тому числі побутових споживачів), об'єкти яких підключені до газорозподільних систем, та на їх постачальників.
- (40) Відповідно до пункту 4 глави 1 розділу I Кодексу № 2494:
- договір розподілу природного газу – правочин, укладений між Оператором ГРМ та споживачем (у тому числі побутовим споживачем) відповідно до вимог цього Кодексу, згідно з яким забезпечується фізична доставка природного газу, належного споживачу, та/або цілодобовий доступ об'єкта споживача до газорозподільної системи;
 - доступ до газорозподільної системи – право користування потужністю складової (об'єкта) газорозподільної системи в обсязі та на умовах, встановлених у договорі (технічній угоді) про надання відповідних послуг з Оператором ГРМ;
 - замовник – фізична особа або юридична особа, або фізична особа - підприємець, яка на підставі відповідного договору замовляє у Оператора ГРМ послугу з приєднання до газорозподільної системи та/або розподілу природного газу;
 - споживач природного газу (споживач) – фізична особа, фізична особа – підприємець або юридична особа, об'єкти якої в установленому порядку підключені до/через ГРМ Оператора ГРМ, яка отримує природний газ на підставі договору постачання природного газу з метою використання для власних потреб, зокрема в якості сировини, а не для перепродажу;

- газовий рік - період часу, який розпочинається з першої газової доби жовтня поточного календарного року і триває до першої газової доби жовтня наступного календарного року;
 - EIC-код (Energy Identification Code) – персональний код ідентифікації споживача як суб'єкта ринку природного газу або його точки комерційного обліку (за необхідності), присвоєний Оператором газорозподільної системи в установленому цим Кодексом порядку;
 - заява-приєднання – складена за встановленою формою письмова заява споживача, що засвідчує його волевиявлення на приєднання до договору розподілу природного газу та містить персоналізовані дані споживача та його об'єкта;
- (41) Відповідно до пункту 3 глави 2 розділу I Кодексу № 2494, основними функціями Оператора ГРМ, зокрема, є:
- забезпечення розподілу (переміщення) природного газу від місць його надходження в газорозподільну систему з газотранспортної системи та інших джерел до споживачів природного газу з урахуванням його якісних і фізико-хімічних характеристик та потреб цих споживачів;
 - забезпечення комерційного обліку природного газу, у тому числі приладового, в газорозподільній системі;
 - формування добових, декадних, місячних, квартальних та річних показників фактичного об'єму та обсягу передачі (розподілу, споживання) природного газу по об'єктах суб'єктів ринку природного газу, які знаходяться на ліцензованій території Оператора ГРМ та/або які замовили розподіл природного газу газорозподільною системою у відповідному періоді.
- (42) Відповідно до глави 1 розділу VI Кодексу № 2494 суб'єкти ринку природного газу (у тому числі споживачі), які в установленому законодавством порядку підключені до газорозподільних систем, мають право на отримання/передачу природного газу зазначеними газорозподільними системами за умови дотримання ними вимог цього Кодексу та укладення договору розподілу природного газу.
- (43) Доступ споживачів, у тому числі побутових споживачів, до газорозподільних систем для споживання природного газу надається за умови та на підставі укладеного між споживачем та Оператором ГРМ (до газорозподільних систем якого підключений об'єкт споживача) договору розподілу природного газу, що укладається за формою Типового договору розподілу природного газу, затвердженого постановою НКРЕКП від 30 вересня 2015 року № 2498 та в редакції, що діяла у період вчинення Відповідачем дій, що є предметом розгляду справи (далі – Типовий договір).
- (44) Згідно з главою 3 розділу VI Кодексу № 2494 договір розподілу природного газу має бути укладений Оператором ГРМ з усіма споживачами, у тому числі побутовими споживачами, об'єкти яких в установленому порядку підключені до/через газорозподільну систему, що на законних підставах перебуває у власності чи користуванні Оператора ГРМ.
- (45) Споживачі, у тому числі побутові споживачі, для здійснення ними санкціонованого відбору природного газу з газорозподільної системи та можливості забезпечення постачання їм природного газу їх постачальниками зобов'язані укласти договір розподілу природного газу з Оператором ГРМ, до газорозподільної системи якого в установленому законодавством порядку підключений їх об'єкт.
- (46) При цьому здійснення відбору (споживання) природного газу споживачем за відсутності укладеного договору розподілу природного газу не допускається.
- (47) Отже, потребу споживачів у фізичній доставці придбаного ними природного газу до

власних об'єктів із метою його подальшого споживання неможливо задовольнити будь-яким іншим способом або послугою, крім послуги з розподілу природного газу.

(48) Відтак послуга з розподілу природного газу не є взаємозамінною у споживанні з іншими товарами (послугами).

(49) **Отже, товарними межами ринку є послуга з розподілу природного газу.**

3.3 Визначення територіальних (географічних) меж ринку.

(50) Територіальні (географічні) межі ринку певного товару (товарної групи) визначаються шляхом установлення мінімальної території, за межами якої з точки зору споживача придбання товарів (товарної групи), що належать до групи взаємозамінних товарів (товарної групи), є неможливим або недоцільним.

(51) Відповідно до частини першої статті 9 Закону України «Про ринок природного газу» (в редакції, що діяла у період вчинення Відповідачем дій, що є предметом розгляду справи) господарська діяльність на ринку природного газу, пов'язана з розподілом природного газу, провадиться за умови отримання відповідної ліцензії.

(52) Ліцензія на провадження господарської діяльності на ринку природного газу видається Регулятором у встановленому законодавством порядку.

(53) Постановою НКРЕКП 16.02.2017 № 201 затверджені Ліцензійні умови провадження господарської діяльності з розподілу природного газу, які є обов'язковими для суб'єктів господарювання незалежно від їх організаційно-правової форми та форми власності, які провадять або мають намір провадити господарську діяльність з розподілу природного газу (далі – господарська діяльність з розподілу природного газу, ліцензована діяльність) (далі – Ліцензійні умови № 201).

(54) Відповідно до положень пункту 1.3 розділу I Ліцензійних умов № 201:

– засіб провадження діяльності – газорозподільна система, що на законних підставах перебуває у власності, господарському віданні, користуванні чи експлуатації здобувача ліцензії/ліцензіата, якою здійснюється розподіл природного газу;

– місце провадження господарської діяльності – територія адміністративно-територіальної одиниці (область, район, місто, село тощо), де знаходиться газорозподільна система ліцензіата, до якої підключено не менше 50 000 точок приєднання суб'єктів ринку природного газу, щодо якої НКРЕКП прийнято рішення про надання права ліцензіату в її межах здійснювати господарську діяльність з розподілу природного газу.

(55) Згідно з пунктом 1.5 розділу I Ліцензійних умов № 201 до заяви про отримання ліцензії здобувачем надаються, зокрема, відомість про місця та засоби провадження господарської діяльності з розподілу природного газу та електронні копії документів на електронному носії, що підтверджують перебування на законних підставах у власності чи користуванні здобувача ліцензії газорозподільних систем.

(56) Відповідно до положень пункту 2.2 розділу II Ліцензійних умов № 201 при провадженні ліцензованої діяльності ліцензіат повинен дотримуватися таких організаційних вимог, зокрема, провадити ліцензовану діяльність лише за допомогою засобів та місць провадження діяльності ліцензіата, зазначених у документах, що додаються до заяви про отримання ліцензії (з урахуванням змін до документів, поданих ліцензіатом до НКРЕКП).

(57) Отже, послуга з розподілу природного газу може надаватися виключно в межах території, де розташована газорозподільна система, що перебуває у власності, господарському віданні, користуванні чи експлуатації Оператора ГРМ.

(58) АТ «Дніпрогаз», є Оператором ГРМ.

- (59) Послуги з розподілу природного газу АТ «Дніпрогаз», надає на підставі ліцензії, виданої згідно з відповідною постановою Регулятора, у межах території, де розташовані газорозподільні системи АТ «Дніпрогаз», що перебувають у його власності, господарському віданні, користуванні чи експлуатації.
- (60) Інформація щодо території, де розташовані газорозподільні системи АТ «Дніпрогаз», що перебувають у його власності, господарському віданні, користуванні чи експлуатації, наведена в постанові НКРЕКП від 19.06.2017 № 816 (із внесеними змінами постановою НКРЕКП від 25.07.2019 № 1563) «Про видачу ліцензії на розподіл природного газу АТ «Дніпрогаз».
- (61) **Враховуючи наведене, територіальними (географічними) межами ринку послуги з розподілу природного газу є межі територій:** міста Дніпро та Дніпровського району (крім сіл Любимівка, Перше травня, Балівка, Зоря, Маївка, Степове, Партизанське, Чумаки, радгоспу «Дзержинець») Дніпропетровської області, де знаходиться газорозподільна система, що перебуває у власності, господарському віданні, користуванні чи експлуатації АТ «Дніпрогаз».

3.4 Часові межі ринку.

- (62) Часові межі визначаються як проміжок часу (як правило рік), протягом якого відповідна сукупність товарно-грошових відносин між продавцями (постачальниками, виробниками) і споживачами утворює ринок товару із сталою структурою.
- (63) Часовими межами ринку послуги з розподілу природного газу визначено один рік.
- (64) При цьому діяльність Відповідача досліджувалася у період 2019 - 2020 років.

3.5 Бар'єри вступу на ринок.

- (65) Бар'єри вступу на ринок – обставини, що перешкоджають новим суб'єктам господарювання почати конкурувати на рівних із суб'єктами господарювання, що вже діють на певному товарному ринку.
- (66) Бар'єрами для вступу потенційних конкурентів на ринок послуг з розподілу природного газу є, зокрема:
- адміністративні обмеження, пов'язані з необхідністю отримання ліцензії на розподіл природного газу;
 - організаційні обмеження, пов'язані з необхідністю наявності в потенційного конкурента у власності чи користуванні газорозподільної системи;
 - економічні обмеження, пов'язані з необхідністю значних капіталовкладень у будівництво газорозподільної системи;
 - бар'єри, що пов'язані з ефектом масштабу внаслідок технологічних особливостей надання послуги з розподілу природного газу.
- (67) Отже, існують значні бар'єри для вступу потенційних конкурентів на ринок послуг із розподілу природного газу.
- (68) Згідно з Методикою наявність хоча б одного бар'єра вступу на ринок, що не може бути подоланий суб'єктом господарювання протягом 1 - 2 років унаслідок неможливості компенсації за цей час витрат, необхідних для вступу на ринок, розглядається як ознака того, що суб'єкт господарювання не є потенційним конкурентом.

3.6 Установлення монопольного (домінуючого) становища

- (69) Пунктом 1 глави 1 розділу III Кодексу № 2494 встановлено, що експлуатацію

газорозподільних систем здійснюють виключно Оператори ГРМ.

- (70) Частиною першою статті 5 Закону України «Про природні монополії» визначено, що відповідно до цього Закону регулюється діяльність суб'єктів природних монополій, зокрема, у сфері розподілу природного і нафтового газу трубопроводами.
- (71) Відповідно до Закону України «Про природні монополії» природна монополія – стан товарного ринку, при якому задоволення попиту на цьому ринку є більш ефективним за умови відсутності конкуренції внаслідок технологічних особливостей виробництва (у зв'язку з істотним зменшенням витрат виробництва на одиницю товару в міру збільшення обсягів виробництва), а товари (послуги), що виробляються суб'єктами природних монополій, не можуть бути замінені у споживанні іншими товарами (послугами), у зв'язку з чим попит на цьому товарному ринку менше залежить від зміни цін на ці товари (послуги), ніж попит на інші товари (послуги).
- (72) Згідно з частиною першою статті 4 Закону України «Про природні монополії» державне регулювання діяльності суб'єктів природних монополій у сферах, визначених у статті 5 цього Закону, здійснюється національними комісіями регулювання природних монополій, які утворюються і функціонують відповідно до цього Закону з особливостями, встановленими законом.
- (73) Згідно з частиною другою статті 5 Закону України «Про природні монополії» зведений перелік суб'єктів природних монополій ведеться Антимонопольним комітетом України на підставі реєстрів суб'єктів природних монополій у сфері житлово-комунального господарства, що формуються національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері комунальних послуг, а в інших сферах, в яких діють суб'єкти природних монополій, - національними комісіями регулювання природних монополій у відповідній сфері або органами виконавчої влади, що здійснюють функції такого регулювання до створення зазначених комісій.
- (74) Відповідно до даних реєстру суб'єктів природних монополій, які провадять господарську діяльність у сферах енергетики, що формуються Регулятором, АТ «Дніпрогаз» виступало як суб'єкт природної монополії та протягом зазначеного періоду часу (з 2019 року по 2020 рік) було єдиним суб'єктом господарювання, що здійснювало діяльність з розподілу природного газу в межах території ліцензійної діяльності, визначених постановою від 19.06.2017 № 816 (із внесеними змінами постановою НКРЕКП від 25.07.2019 № 1563). Тобто, інші Оператори ГРМ не є конкурентами АТ «Дніпрогаз» на ринку послуг з розподілу природного газу в межах території, де розташовані газорозподільні системи, що перебувають у власності, господарському віданні, користуванні чи експлуатації АТ «Дніпрогаз».
- (75) Відтак АТ «Дніпрогаз» є єдиним суб'єктом господарювання, який може надавати послугу з розподілу природного газу в межах території, де розташовані газорозподільні системи, що перебувають у його власності, господарському віданні, користуванні чи експлуатації.
- (76) Частиною першою статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» визначено, що суб'єкт господарювання займає монопольне (домінуюче) становище на ринку товару, якщо на цьому ринку у нього немає жодного конкурента.
- (77) **Отже, становище АТ «Дніпрогаз» протягом 2019 – 2020 років має ознаки монопольного (домінуючого) становища на ринку послуги з розподілу природного газу в межах територій міста Дніпро та Дніпровського району (крім сіл Любимівка, Перше травня, Балівка, Зоря, Маївка, Степове, Партизанське, Чумаки, радгоспу «Дзержинець») Дніпропетровської області, де розташовані газорозподільні системи, що перебувають у його власності, господарському віданні, користуванні чи експлуатації, як таке, що на цьому ринку у нього немає жодного конкурента.**

- (78) Зважаючи на викладене, а також враховуючи наявність у АТ «Дніпрогаз» монопольного (домінуючого) становища на ринку послуги з розподілу природного газу, вчинення АТ «Дніпрогаз» будь-яких неправомірних дій може призводити до ущемлення інтересів суб'єктів господарювання, які мають потребу у фізичній доставці придбаного ними природного газу до власних об'єктів, та, відповідно, до негативних наслідків для конкуренції, зокрема, на ринку надання послуг з заправки стисненим природним газом (метаном) автомобільного транспорту через АГНКС.

4. Обставини справи.

4.1 Нормативно-правове забезпечення

- (79) Як зазначалось вище взаємовідносини Оператора ГРМ із суб'єктами ринку природного газу, а також правові, технічні, організаційні та економічні засади функціонування газорозподільних систем визначає Кодекс № 2494.
- (80) Згідно з пунктом 6 глави 2 Розділу I Кодексу № 2494 рішення Оператора ГРМ повинні базуватися на принципах:
- об'єктивності, яка полягає в обґрунтуванні прийнятих рішень;
 - прозорості, яка полягає в інформуванні суб'єктів ринку природного газу (у тому числі шляхом розміщення публічної інформації на офіційному веб-сайті) про відповідні правила та порядки взаємовідносин;
 - недискримінації, яка полягає в незастосуванні додаткових обмежень та заборон, не передбачених законодавством.
- (81) Пунктом 2 глави 3 Розділу VI Кодексу № 2494 передбачено, що на підставі укладеного договору розподілу природного газу Оператор ГРМ:
- присвоює споживачу (у тому числі побутовому споживачу) персональний ЕІС-код як суб'єкту ринку природного газу;
 - надає послугу споживачу із забезпечення цілодобового доступу до ГРМ для можливості споживання ним відповідних об'ємів природного газу, виділених постачальником природного газу;
- (82) Згідно з пунктом 3 глави 3 Розділу VI Кодексу № 2494 Договір розподілу природного газу є публічним та укладається з урахуванням статей 633, 634, 641, 642 Цивільного Кодексу України за формою Типового договору розподілу природного газу.
- (83) Договір розподілу природного газу між Оператором ГРМ та споживачем, відповідно до пункту 4 глави 3 Розділу VI Кодексу № 2494 укладається шляхом підписання заяви-приєднання споживача до умов договору розподілу природного газу, що відповідає Типовому договору розподілу природного газу, розміщеному на офіційному веб-сайті Регулятора та Оператора ГРМ та/або в друкованих виданнях, що публікуються на території його ліцензованої діяльності з розподілу газу, і не потребує двостороннього підписання сторонами письмової форми договору.
- (84) Для забезпечення приєднання до договору розподілу природного газу всіх фактично підключених до/через ГРМ споживачів (у тому числі побутових споживачів), відповідно до пункту 5 глави 3 Розділу VI Кодексу № 2494, Оператор ГРМ в установленому цією главою порядку направляє кожному споживачу супровідним листом за формою додатка 3 до типового договору розподілу природного газу сформовану заяву-приєднання до умов договору розподілу природного газу з персоніфікованими даними споживача та його об'єкта, що складається за формою додатка 1 (для побутових споживачів) або додатка 2 (для споживачів, що не є побутовими) до типового договору розподілу природного газу.
- (85) У пункті 7 глави 3 Розділу VI Кодексу № 2494 вказано, що фактом приєднання

споживача до умов договору розподілу природного газу (акцептування договору) є вчинення споживачем будь-яких дій, які засвідчують його бажання укласти договір розподілу природного газу, зокрема повернення підписаної заяви-приєднання, сплата рахунка Оператора ГРМ та/або документально підтверджене споживання природного газу.

- (86) Відповідно до п 1.1. Типового договору, типовий договір розподілу природного газу є публічним та регламентує порядок і умови забезпечення цілодобового доступу Споживача до газорозподільної системи, розподіл (переміщення) природного газу газорозподільною системою з метою його фізичної доставки до межі балансової належності об'єкта Споживача та переміщення природного газу з метою фізичної доставки Оператором ГРМ обсягів природного газу до об'єктів споживачів, а також правові засади санкціонованого відбору природного газу з газорозподільної системи.
- (87) Пунктом 1.2. Типового договору визначено, що умови цього Договору однакові для всіх споживачів України та розроблені відповідно до Закону України «Про ринок природного газу» і Кодексу газорозподільних систем, затвердженого постановою Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, від 30 вересня 2015 року № 2494.
- (88) Відповідно до пункту 6.3. Типового договору, величина річної замовленої потужності об'єкта (об'єктів) Споживача на розрахунковий календарний рік визначається відповідно до Кодексу ГРМ.
- (89) Відповідно до пункту 6.5 Типового договору, у випадку якщо Споживач, що не є побутовим, в установленому Кодексом № 2494 порядку самостійно здійснив замовлення величини річної потужності по всіх його об'єктах (об'єкту) в газорозподільній зоні відповідного Оператора ГРМ на розрахунковий календарний рік та фактичний обсяг використання потужності (протягом календарного року) буде перевищувати замовлену споживачем річну потужність, Споживач, що не є побутовим, зобов'язаний з моменту перевищення фактичного обсягу над заявленим здійснювати оплату вартості перевищення річної замовленої потужності, величина якої визначається за формулою зазначеною у пункті 6.5. Типового договору.
- (90) Одночасно, у пункті 6.5. Типового договору зазначено, що у випадку якщо річна замовлена потужність об'єкта (об'єктів) споживача на розрахунковий календарний рік визначається Оператором ГРМ виходячи з фактичного обсягу споживання природного газу цим об'єктом за газовий рік, що передував розрахунковому календарному року, нарахування Оператором ГРМ вартості перевищення річної замовленої потужності не здійснюється.

Розбіжності щодо вартості перевищення річної замовленої потужності підлягають урегулюванню відповідно до умов цього Договору або в суді. До прийняття рішення суду вартість перевищення річної замовленої потужності, яку Споживач зобов'язаний сплатити у строк, визначений у цьому пункті, визначається за даними Оператора ГРМ.

- (91) Крім того, п. 11.2. Типового договору на Оператора ГРМ покладено обов'язок створити точки контакту для надання інформації Споживачу стосовно, зокрема, його прав, чинного законодавства та наявних способів для вирішення спорів.
- (92) Відповідно до пункту 1 глави 6 Розділу VI «Порядок розрахунків за договором розподілу природного газу» Кодексу № 2494, розрахунки споживача за послугу розподілу природного газу, що надається Оператором ГРМ за договором розподілу природного газу, здійснюються виходячи з величини річної замовленої потужності об'єкта (об'єктів) споживача та оплачуються споживачем рівномірними частками протягом календарного року.

Місячна вартість послуги розподілу природного газу визначається як добуток $1/12$

річної замовленої потужності об'єкта (об'єктів) споживача на тариф, встановлений Регулятором для відповідного Оператора ГРМ із розрахунку місячної вартості одного кубічного метра замовленої потужності.

(93) Положеннями пункту 2 глави 6 Розділу VI Кодексу № 2494 визначено:

– Річна замовлена потужність об'єкта (об'єктів) споживача (далі – РЗП) на розрахунковий календарний рік визначається Оператором ГРМ виходячи з фактичного обсягу споживання природного газу цим об'єктом за газовий рік, що передував розрахунковому календарному року, який визначається відповідно до вимог цього Кодексу.

– Оператор ГРМ зобов'язаний до 12 жовтня щорічно за підсумками газового року проінформувати споживача про фактичний обсяг споживання природного газу об'єктом (об'єктами) споживача за попередній газовий рік, величину планованої місячної плати за послуги розподілу із зазначенням її складових (визначається Оператором ГРМ відповідно до абзацу першого цього пункту). Така інформація може бути надана споживачеві шляхом розміщення її в особистих кабінетах споживача (за наявності), актах приймання-передачі природного газу (для споживачів, що не є побутовими), платіжних документах тощо.

– Споживач, що не є побутовим, має право не пізніше ніж до 20 жовтня календарного року, що передує розрахунковому (крім замовлення потужності на 2020 рік, яке здійснюється до 01 листопада), подати Оператору ГРМ уточнену заявку на величину річної замовленої потужності сумарно по всіх його об'єктах у газорозподільній зоні відповідного Оператора ГРМ на розрахунковий календарний рік. У такому разі, якщо фактичний обсяг використання потужності (протягом календарного року) буде перевищувати замовлену споживачем річну потужність, величина перевищення має бути сплачена споживачем за двократною вартістю тарифу на розподіл природного газу на користь Оператора ГРМ відповідно до договору розподілу природного газу (з 30.07.2020 в редакції Постанови Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг [№ 1469 від 29.07.2020](#) «... за півторакратною вартістю тарифу...»).

– Фактичний обсяг використання потужності визначається виходячи із фактичного обсягу споживання природного газу наростаючим підсумком протягом відповідного календарного року.

– У випадку якщо річна замовлена потужність об'єкта (об'єктів) споживача на розрахунковий календарний рік визначається Оператором ГРМ виходячи з фактичного обсягу споживання природного газу цим об'єктом за газовий рік, що передував розрахунковому календарному року, нарахування Оператором ГРМ вартості перевищення замовленої потужності не здійснюється.

– На період **до кінця 2019 року Оператор ГРМ визначає річну замовлену потужність** об'єкта споживача виходячи з фактичного обсягу споживання природного газу цим об'єктом **за період з 01 жовтня 2018 року по 30 вересня 2019 року**.

(94) Відповідно до пункту 3 глави 6 Розділу VI Кодексу № 2494 Споживач, що не є побутовим, який здійснив замовлення річної потужності відповідно до абзацу третього пункту 2 цієї глави, має право з 10 липня по 23 липня розрахункового календарного року подати Оператору ГРМ заявку на уточнення (збільшення/зменшення) величини річної замовленої потужності сумарно по всіх його об'єктах у газорозподільній зоні відповідного Оператора ГРМ на розрахунковий календарний рік (в редакції Постанови Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг [№ 1469 від 29.07.2020](#) «... одноразово з 10 липня по 15 вересня розрахункового календарного року подати Оператору ГРМ заявку на уточнення (збільшення/зменшення) величини замовленої річної потужності сумарно по всіх його об'єктах у газорозподільній зоні відповідного

Оператора ГРМ на поточний календарний рік ...»).

- (95) Пунктом 6 глави 6 Розділу VI Кодексу № 2494 визначено, що періодом для здійснення розрахунків за договором розподілу природного газу є календарний місяць.
- (96) У пункті 9 глави 6 Розділу VI Кодексу № 2494 зазначено – надання Оператором ГРМ послуги споживачу, що не є побутовим, за договором розподілу природного газу підтверджується підписаним між ними актом наданих послуг.

Оператор ГРМ до п'ятого числа місяця, наступного за звітним, надсилає споживачу два примірники оригіналу акта наданих послуг за звітний період, підписані уповноваженим представником Оператором ГРМ.

Споживач протягом двох днів з дня одержання акта наданих послуг зобов'язаний повернути Оператору ГРМ один примірник оригіналу акта, підписаний уповноваженим представником споживача, або надати в письмовій формі мотивовану відмову від підписання акта наданих послуг. У випадку відмови від підписання акта наданих послуг розбіжності підлягають урегулюванню в порядку, встановленому законодавством.

До вирішення спірних питань сума до сплати за надані послуги з розподілу природного газу ГРМ устанавлюється відповідно до даних Оператора ГРМ.

- (97) Пунктом першим глави 7 Розділу VI Кодексу № 2494 передбачено, що Оператор ГРМ в устанавленому законодавством порядку має право припинити/обмежити газопостачання (розподіл природного газу) на об'єкт споживача (у тому числі побутового споживача) з дотриманням ПБСГ та нормативних документів, що визначають порядок обмеження/припинення природного газу, зокрема у випадку необґрунтованої відмови від підписання акта наданих послуг та/або акта приймання-передачі природного газу (норма застосовується по об'єкту споживача, що не є побутовим).

4.2 **Позиція Заявника.**

- (98) У своїй Заяві ТОВ «МЕТАН-ТОРГ» повідомило (початок цитати): *«На виконання пункту 2 глави 6 розділу VI Кодексу ГРМ, Оператор ГРМ – АТ «Дніпрогаз» в акті приймання-передачі природного газу [Інформація доступ до якої обмежено] визначило для ТОВ «МЕТАН-ТОРГ» по всіх об'єктах споживача величину РЗП в розмірі [Інформація доступ до якої обмежено]».*

Однак пізніше, АТ «Дніпрогаз» визначив величину РЗП на 2020 рік в [Інформація доступ до якої обмежено], посилаючись на лист ТОВ «МЕТАН-ТОРГ» від 26.12.2019, який було направлено з порушенням термінів встановлених Кодексом ГРМ, тобто після 01.11.2019.

Як наслідок, нашим підприємством впродовж 2020 року надмірно сплачено на вимогу АТ «Дніпрогаз» [Інформація доступ до якої обмежено] у зв'язку неправильним визначенням РЗП монополістом АТ «Дніпрогаз» (різниця [Інформація доступ до якої обмежено]).

Крім того, за підсумками листопаду та грудня 2020 року, в порушення п.2 глави 6 розділу VI Кодексу ГРМ, АТ «Дніпрогаз» було надано для підписання споживачу ТОВ «МЕТАН-ТОРГ» акти наданих послуг [Інформація доступ до якої обмежено] про перевищення останнім фактичного обсягу використаної потужності споживання в розмірі [Інформація доступ до якої обмежено] із застосуванням коефіцієнта перевищення 1,5 на суму [Інформація доступ до якої обмежено] та у грудні 2020 року над величиною річної замовленої потужності споживання в розмірі [Інформація доступ до якої обмежено] із застосуванням коефіцієнта перевищення 1,5 на суму [Інформація доступ до якої обмежено].

«... займаючи монопольне становище та зловживаючи ним на ринку розподілу природного газу у м. Дніпро, АТ «Дніпрогаз» висуває неоднакові вимоги до споживачів стосовно можливості коригування річної замовленої потужності...».
 «... В таких діях Оператора ГРМ вбачаються порушення ст. 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» та п.п. 14 п. 2.2. р. 2 ліцензійних умов провадження господарської діяльності з розподілу природного газу, затверджених постановою НКРЕКП № 201 від 16.02.2017» (кінець цитати).

- (99) У зв'язку з ситуацією, що склалася ТОВ «МЕТАН-ТОРГ» звернулося зі Скаргою від 05.01.2021 № 0501/21К на дії Оператора ГРМ – АТ «Дніпрогаз» до НКРЕКП, як Регулятора, визначеного Законом № 329-VIII.
- (100) У відповідь на лист ТОВ «МЕТАН-ТОРГ», НКРЕКП листом від 05.02.2021 №1341/16.3.1/7-21 повідомило наступне (початок цитати): *«Взаємовідносини оператора газорозподільних систем із суб'єктами ринку природного газу, а також правові, технічні, організаційні та економічні засади функціонування газорозподільних систем визначає Кодекс газорозподільних систем, затверджений постановою НКРЕКП від 30.09.2015 № 2494 (у редакції яка діяла з 07.10.2019) (далі – Кодекс). Відповідно до положень пункту 2 глави 6 Розділу VI Кодексу річна замовлена потужність об'єкта (об'єктів) споживача на розрахунковий календарний рік визначається Оператором ГРМ виходячи з фактичного обсягу споживання природного газу цим об'єктом за газовий рік (з 01 жовтня по 30 вересня), що передував розрахунковому календарному року, який визначається відповідно до вимог цього Кодексу. Оператор ГРМ зобов'язаний до 12 жовтня щорічно за підсумками газового року проінформувати споживача про фактичний обсяг споживання природного газу об'єктом (об'єктами) споживача за попередній газовий рік, величину планованої місячної плати за послуги розподілу із зазначенням її складових (визначається Оператором ГРМ відповідно до абзацу першого цього пункту) ... Споживач, що не є побутовим, має право не пізніше ніж до 20 жовтня календарного року, що передує розрахунковому (крім замовлення потужності на 2020 рік, яке здійснюється до 01 листопада), подати Оператору ГРМ уточнену заявку на величину річної замовленої потужності ... Враховуючи вищевикладену інформацію, вбачається, що ТОВ «Метан-Торг» надало Оператору ГРМ уточнену заявку на величину річної замовленої потужності (26.12.2021) з порушенням строку, визначеного Кодексом. Таким чином, АТ «Дніпрогаз» не мало правових підстав враховувати уточнену заявку на величину річної замовленої потужності ТОВ «Метан-Торг» для визначення величини річної замовленої потужності по об'єктам споживача. У зв'язку з зазначеним, АТ «Дніпрогаз» мало здійснювати розрахунок річної замовленої потужності об'єкта (об'єктів) ТОВ «Метан-Торг» на розрахунковий календарний рік (2020 рік) виходячи з фактичного обсягу споживання природного газу об'єктом (об'єктами) за газовий рік (з 01 жовтня по 30 вересня), що передував розрахунковому календарному року. При цьому, відповідно до положень пункту 2 глави 6 Розділу VI Кодексу, у зазначеному випадку нарахування Оператором ГРМ споживачу вартості перевищення замовленої потужності не здійснюється. Отже, АТ «Дніпрогаз» має скасувати вартість перевищення річної замовленої потужності по об'єкту ТОВ «Метан-Торг», що визначена в актах наданих послуг [Інформація доступ до якої обмежено] ...» (кінець цитати).*
- (101) Вищевказане Регулятором (скасування вартості перевищення річної замовленої потужності) не було виконане Оператором ГРМ.

4.3 Позиція Відповідача:

- (102) АТ «Дніпрогаз» листом від 23.06.2021 №491007.1-ЛВ-5439-0621 надано на вимогу Відділення наступну інформацію:

«Згідно з п.3 гл.6 роз. VI Кодексу ГРМ, у разі здійснення споживачем, що не є побутовим замовлення річної потужності відповідно до абзацу десятого пункту 2 або абзацу другого пункту 5 цієї глави споживач, що не є побутовим, має право одноразово з 10 липня по вересня розрахункового календарного року подати Оператору ГРМ заявку на уточнення (збільшення/зменшення) величини замовленої річної потужності сумарно по всіх його об'єктах у газорозподільній зоні відповідного Оператора ГРМ на поточний календарний рік. У такому випадку Оператор ГРМ здійснює перерахунок місячної вартості послуг з розподілу природного газу відповідно до пункту 1 цієї глави за весь календарний рік. Заявки на коригування, подані раніше/пізніше встановленого терміну, Оператором ГРМ не розглядається та вважаються не поданими споживачем. ТОВ «Метан-Торг» у період з 10 липня 2020 року по 15 вересня 2020 року (строк визначений Кодексом ГРМ) не подавало до АТ «Дніпрогаз» заявок на коригування річної замовленої потужності на 2020 рік.»

«Протягом січня-жовтня 2020 року Заявник був сповіщений про визначену річну замовлену потужність на 2020 рік, оскільки протягом зазначеного часу отримував та підписував без зауважень акти наданих послуг, згідно з яким останньому було роз'яснено, що: «...Оператор ГРМ надав послуги з розподілу природного газу, а Споживач прийняв їх, відповідно до величини замовленої потужності, що визначається як 1/12 річної замовленої потужності об'єктів споживача та дорівнює [Інформація доступ до якої обмежено]...»

Відповідно до п.1 глави 6 Розділу VI Кодексу ГРМ місячна вартість послуги розподілу природного газу визначається як добуток 1/12 річної замовленої потужності об'єктів споживача на тариф, встановлений регулятором для відповідного Оператора ГРМ.

Тобто, протягом всього періоду газового року 2019-2020 Заявник був чітко обізнаний з тим, що величина річної замовленої потужності на 2020 рік становить [Інформація доступ до якої обмежено], оскільки [Інформація доступ до якої обмежено], але з відповідною заявою на уточнення (збільшення/зменшення) величини замовленої річної потужності сумарно по всіх його об'єктах в строки передбачені Кодексом ГРМ не звернувся.»

«АТ «Дніпрогаз» було прийнято до уваги річну замовлену потужність підприємства на 2020 рік згідно листа від 26.12.2019 року, та саме цей уточнений обсяг було взято Оператором ГРМ при розрахунку річної замовленої потужності ТОВ «Метан-Торг» на 2020 рік, оскільки на час подання листа від 26.12.2019 року з зазначенням річної замовленої потужності на 2020 рік, Кодекс ГРМ (в редакції, яка діяла на час виникнення спірних правовідносин) не передбачав жодних заборон чи обмежень щодо розгляду та врахування Оператором ГРМ, волевияву суб'єкта господарювання щодо визначеної річної замовленої потужності на 2020 рік.

В той же час, відповідно до ст. 19 Конституції України правовий порядок ґрунтується на засадах, відповідно до яких ніхто не може бути примушений робити те, що не передбачено законодавством. З аналізу вищевказаного положення Кодексу ГРМ (абз.10 п.2 гл.6 роз. VI (в редакції, що діяла на час виникнення спірних правовідносин) вбачається, що споживач подає уточнену заявку на величину річної замовленої потужності виключно за своїм волевиявленням; відсутні заборони щодо можливості розгляду та врахування Оператором ГРМ уточненої заявки суб'єкта господарювання щодо визначення річної замовленої потужності на 2020 рік, які подані поза межами строків встановлених Кодексом ГРМ; відсутні будь-які наслідки правового характеру у випадку подання споживачами уточнених заявок на величину річної замовленої потужності.

Таким чином, подання ТОВ «Метан-Торг» уточненої заявки щодо величини РЗП на 2020 рік і прийняття такої нашим Товариством здійснювалось виключно на підставі

внутрішнього волевиявлення обох сторін. Як зазначалось вище, за відсутності законодавчих заборон така поведінка є дозволеною та правомірною з огляду на приписи ст. 19 Конституції України.

Крім того, на переконання Товариства, дії ТОВ «Метан-Торг» з приводу власного подання уточненої заявки та визначення річної замовленої потужності на 2020 рік, а потім лише після фактичного перевищення замовленої річної потужності, зазначення про те, що останній не подав такої заявки до Товариства є протиправним та свідчить про наявність суперечливої поведінки.»

«Оскільки наразі питання не вирішено, а саме суди є правозастосовчими органами в Україні, згідно положень п.11.4 роз. 11 Типового договору розподілу природного газу, у разі недосягнення між Споживачем та Оператором ГРМ згоди на спірні питання вирішуються у порядку, встановленому чинним законодавством, у т.ч. судовому, про що було повідомлено Заявнику».

4.4 Фактичні обставини

Щодо величини річної замовленої потужності.

- (103) У рамках розгляду справи, Відділенням з'ясовано, що ТОВ «МЕТАН-ТОРГ» здійснює діяльність з надання послуг з [Інформація доступ до якої обмежено].
- (104) Об'єктами, яким здійснюється розподіл (переміщення) обсягів природного газу газорозподільною системою, з метою фізичної доставки Оператором ГРМ, є [Інформація доступ до якої обмежено].
- (105) Споживання (відбір) природного газу з газорозподільної системи ТОВ «МЕТАН-ТОРГ» здійснюється на підставі укладеного договору розподілу природного газу між Споживачем та Оператором ГРМ, який є договором приєднання, що укладається з урахуванням вимог [статей 633, 634, 641 та 642](#) Цивільного Кодексу України на невизначений строк та є публічним договором.
- (106) За інформацією та документами, наданими разом з Заявою, ТОВ «МЕТАН-ТОРГ» була підписана безстрокова заява - приєднання [Інформація доступ до якої обмежено] до умов договору розподілу природного газу з АТ «Дніпрогаз».
- (107) Зазначена заява - приєднання включала в себе персоніфіковані дані об'єктів газоспоживання ТОВ «МЕТАН-ТОРГ», за наступними адресами:
[Інформація доступ до якої обмежено]
- (108) Сторонами було підписано 5 Додатків № 4 «Розрахунок втрат і витрат природного газу. Перелік точок комерційного обліку споживача» до Типового договору розподілу природного газу, який додається до заяви-приєднання [Інформація доступ до якої обмежено].
- (109) Оператором ГРМ був присвоєний ТОВ «МЕТАН-ТОРГ» персональний ЕІС-код [Інформація доступ до якої обмежено], як суб'єкту ринку природного газу.
- (110) Відповідно до абзацу 1 пункту 1 глави 6 Розділу VI Кодексу № 2494 розрахунки споживача за послугу розподілу природного газу, що надається Оператором ГРМ за договором розподілу природного газу, здійснюються виходячи з величини річної замовленої потужності (далі – РЗП) об'єкта (об'єктів) споживача та оплачуються споживачем рівномірними частками протягом календарного року.
- (111) З інформації та наданих Заявником документів встановлено, що **Оператор ГРМ визначив РЗП** для об'єктів Заявника на розрахунковий календарний 2020 рік, виходячи з фактичного обсягу споживання природного газу цими об'єктами за газовий рік, що передував розрахунковому календарному року у розмірі [Інформація доступ до якої обмежено] (з величиною потужності, для встановлення місячної

плати на 2020 рік, у розмірі [Інформація доступ до якої обмежено], про що повідомив Заявника в акті приймання-передачі природного газу [Інформація доступ до якої обмежено].

ОБСЯГИ ФАКТИЧНОГО СПОЖИВАННЯ ТОВ «МЕТАН-ТОРГ»
у попередньому газовому році (період з жовтня 2018 по вересень 2019)

Жовтень 2018	Листопад 2018	Грудень 2018	Січень 2019	Лютий 2019	Березень 2019	Квітень 2019	Травень 2019	Червень 2019	Липень 2019	Серпень 2019	Вересень 2019
[Інформація доступ до якої обмежено]											
Всього											

- (112) Згодом, з Акту наданих послуг [Інформація доступ до якої обмежено] стало відомо, що (початок цитати): «... Оператор ГРМ надав послуги з розподілу природного газу, а Споживач прийняв їх, відповідно до величини річної замовленої потужності, що визначається як 1/12 річної замовленої потужності об'єктів споживача та дорівнює [Інформація доступ до якої обмежено] ...» (кінець цитати).
- (113) Тобто, величина РЗП на 2020 рік була збільшена Оператором ГРМ з [Інформація доступ до якої обмежено] до [Інформація доступ до якої обмежено], а величина потужності для встановлення місячної плати (1/12 РЗП) на 2020 рік з [Інформація доступ до якої обмежено] збільшилась, відповідно, до [Інформація доступ до якої обмежено].
- (114) Підставою для збільшення РЗП на 2020 календарний рік сумарно по всіх об'єктах ТОВ «МЕТАН-ТОРГ, як пояснило АТ «Дніпрогаз» (у своїх листах від 04.01.2021 №491007.1-ЛВ-33-0121 та від 04.02.2021 №491007.1-ЛВ-826-0221) став лист Заявника від 23.12.2019 № 23/12, що надійшов на адресу АТ «Дніпрогаз», в якому ТОВ «МЕТАН-ТОРГ» повідомляє про замовлену потужність підприємства на 2020 рік у кількості [Інформація доступ до якої обмежено].
- (115) При цьому, слід зазначити, що ТОВ «Метан-Торг» листом б/н та б/д (вх. №54-01/483 21.02.2022) повідомило Відділення, що лист від 23.12.2019 №23/12 було направлено на адресу АТ «Дніпрогаз» помилково та його не можна вважати уточненою заявкою величини річної замовленої потужності на 2020 рік поданою Оператору ГРМ, оскільки його було подано з порушенням термінів передбачених Кодексом №2494.
- (116) Крім того, ТОВ «Метан-Торг» листом від 01.11.2022 №43/11 надало пояснення, що лист від 23.12.2019 №23/12 був поданий не з метою планування, в бік збільшення, об'ємів споживання природного газу, або наміру приєднання нового обладнання, а за рекомендаціями працівників АТ «Дніпрогаз». В той же час товариство не могло не брати до уваги рекомендації, оскільки усвідомлювали, що Кодексом №2494 покладено право на роз'яснення вимог кодекса на оператора ГРМ.

Крім того, в разі необгрунтованої відмови від підписання актів наданих послуг та /або акта приймання - передачі природного газу Оператор ГРМ має право припинити/обмежити газопостачання . У зв'язку із чим підприємство опинилось в положенні, в якому відмова від підписання актів наданих послуг могла б привести до ситуації коли виробничі об'єкти ТОВ «Метан-Торг» були б вимушено зупинені внаслідок внаслідок припинення подачі газу.

Позиція уповноваженого органу у сфері енергетики - НКРЕКП:

- (117) Відповідно до статті 14 Закону України №1540-VIII «Про національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг», до

повноважень Комісії належить, зокрема, надання роз'яснень з питань застосування нормативних – правових актів Регулятора.

- (118) Так, по питаннях, які є предметом розгляду справи Регулятором листом від 03.12.2021 № 14134/16.3.1/7-21 на адресу Комітету надано наступні роз'яснення.

«Споживач, що не є побутовим, має право не пізніше ніж до 20 жовтня календарного року, що передує розрахунковому (крім замовлення потужності на 2020 рік, яке здійснюється до 01 листопада), подати Оператору ГРМ уточнену заявку на величину річної замовленої потужності сумарно по всіх його об'єктах у газорозподільній зоні відповідного Оператора ГРМ на розрахунковий календарний рік. У такому разі, якщо фактичний обсяг використання потужності (протягом календарного року) буде перевищувати замовлену споживачем річну потужність, величина перевищення має бути сплачена споживачем за двократною вартістю тарифу на розподіл природного газу на користь Оператора ГРМ відповідно до договору розподілу природного газу.

Таким чином, відповідно до вимог Кодексу, для замовлення потужності на 2020 рік Оператор ГРМ зобов'язаний був до 12 жовтня 2019 року проінформувати споживача про фактичний обсяг споживання природного газу об'єктом (об'єктами) споживача за попередній газовий рік та величину планової місячної плати за послуги розподілу із зазначенням її складових.

При цьому споживач, що не є побутовим, у т.ч. ТОВ «Метан-Торг» мав право до 01 листопада 2019 року подати Оператору ГРМ уточнену заявку на величину річної замовленої потужності сумарно по всіх його об'єктах на розрахунковий 2020 календарний рік.

Отже, річна замовлена потужність об'єкта споживача, у т.ч. ТОВ «Метан-Торг», на розрахунковий 2020 календарний рік мала визначатись Оператором ГРМ виходячи з фактичного обсягу споживання природного газу цим об'єктом за газовий рік, що передував розрахунковому календарному року (з 01 жовтня 2018 року по 30 вересня 2019 року), або у разі подання споживачем до 01 листопада 2019 року Оператору ГРМ уточненої заявки на величину річної замовленої потужності на розрахунковий 2020 календарний рік – відповідно до зазначеної заявки споживача.

Окремо зазначаємо, що споживач має право в будь-яких випадках, у тому числі у разі введення в роботу додаткового обладнання, подати уточнену заявку на величину річної замовленої потужності сумарно по всіх його об'єктах у газорозподільній зоні відповідного оператора ГРМ на розрахунковий календарний рік виходячи з потреб підприємства.

При цьому Оператор ГРМ не повинен враховувати уточнені заявки на величину річної замовленої потужності, подані споживачем з порушенням строків, встановлених Кодексом.»

- (119) Отже, з урахуванням пояснень товариства та роз'яснень Регулятора лист ТОВ «МЕТАН-ТОРГ» від 23.12.2019 №23/12 не можна було вважати уточненою заявкою на величину річної замовленої потужності.

- (120) **Таким чином**, з урахуванням вищевикладеного, АТ «Дніпрогаз» **визначило** (збільшило) **річну замовлену потужність** сумарно по всіх об'єктах ТОВ «МЕТАН-ТОРГ» на рівні [Інформація доступ до якої обмежено] на розрахунковий 2020 календарний рік **не у відповідності з абзацом першим пункту 2 глави 6 Розділу VI Кодексу № 2494**, виходячи з фактичного обсягу споживання природного газу цими об'єктами за газовий рік, що передував розрахунковому календарному року (обсяг якого складав [Інформація доступ до якої обмежено]).

- (121) Зазначені дії Відповідача, з визначення РЗП не у відповідності до приписів Кодексу №2494, призвели до **надмірно нарахованої до сплати суми** за послуги з розподілу газу за період з січня по грудень 2020 року у розмірі [Інформація доступ до якої обмежено], яка була **сплачена Споживачем (ТОВ «МЕТАН-ТОРГ»)** у повному

обсязі. Детальний розрахунок наведено в Таблиці 1.

Таблиця 1.

Місяця та рік	Номера і дата наданих послуг АТ «Дніпрогаз»	Сума грн, відповідно до актів АТ «Дніпрогаз» [Інформація доступ до якої обмежено] x Тариф	Діючий тариф грн, на послуги з розподілу природного газу, без ПДВ	Сума, яка повинна бути за послуги з розподілу за визначеною РЗП відповідно до норм Кодексу №2494 [Інформація доступ до якої обмежено]x Тариф
1	2	3	4	5
<i>[Інформація доступ до якої обмежено]</i>				

Судовий розгляд.

- (122) В рамках розгляду справи стало відомо, що ТОВ «Метан-Торг» звернулось до суду із позовом до АТ «Дніпрогаз» із вимогами щодо: *«скасування АТ «Дніпрогаз» актів наданих послуг [Інформація доступ до якої обмежено]; зобов'язанням АТ «Дніпрогаз» здійснити перерахунок річної замовленої потужності ТОВ «Метан-Торг» на розрахунковий календарний (2020) рік шляхом застосування річної замовленої потужності, визначеної оператором ГРМ в акті приймання-передачі природного газу [Інформація доступ до якої обмежено], та відобразити місячну вартість послуг з розподілу природного газу як добуток 1/12 річної замовленої потужності позивачем в актах та рахунках за січень, лютий, березень, квітень, травень, червень, липень, серпень, вересень, жовтень, листопад, грудень 2020 року на тариф, встановлений НКРЕКП для АТ «Оператор газорозподільної системи «Дніпрогаз» на відповідний період; зобов'язанням АТ «Дніпрогаз» зарахувати переплату ТОВ «Метан-Торг» в розмірі [Інформація доступ до якої обмежено] грн в рахунок оплати за наступні розрахункові періоди за договором розподілу природного газу [Інформація доступ до якої обмежено].*
- (123) Тобто, позовні вимоги ТОВ «Метан-Торг» в рамках розгляду судової справи №904/7926/21 були аналогічні до питань, які було викладено Відповідачем у заяві та подано до Відділення та які були предметом розгляду справи №54/63-21.
- (124) В рамках розгляду судової справи №904/7926/21 ТОВ «Метан-Торг» зазначав щодо не врахування Господарським судом у Дніпропетровській області та Центральним апеляційним господарським судом листа НКРЕКП від 05.02.2021 №1341/16.3.1/7-21, в якому було вказано про відсутність правових підстав у Оператора ГРМ враховувати подану з порушенням строку уточнену заявку споживача та необхідність розрахунку річної замовленої потужності об'єкта (об'єктів) на 2020 рік з огляду на фактичний обсяг споживання природного газу об'єктом (об'єктами) за газовий рік, що передував розрахунковому календарному року (з 01.10.2018 по 30.09.2019), є безпідставними.
- (125) В обґрунтування власної позиції АТ «Дніпрогаз» зазначив, що Кодекс газорозподільних систем (в редакції яка діяла на час подання листа від 26.12.2019) не передбачав заборон чи обмежень щодо розгляду та врахування оператором ГРМ волевиявлення суб'єкта господарювання з визначення річної замовленої потужності на 2020 рік, навіть з пропуском строку на відповідне звернення. **Адже терміни подання уточнених заявок на величину річної замовленої потужності на розрахунковий календарний рік встановлені виключно для споживача, що не є побутовим, а не для оператора ГРМ.**
- (126) Рішенням Господарського суду Дніпропетровської області від 13.01.2022, залишеним без змін постановою Центрального апеляційного господарського суду від 01.06.2022, в задоволенні позову ТОВ «Метан-Торг» було відмовлено з огляду на недоведеність

ПОЗОВНИХ ВИМОГ.

(127) Як було встановлено господарським та апеляційним судом в ході розгляду справи №904/7926/21:

- **Порушення позивачем строку на подання уточненої заявки надавало право Оператору ГРМ не приймати до уваги цю заявку, але не забороняло чи позбавляло права Оператора ГРМ розглянути та прийняти її. Кодекс ГРМ (в редакції, яка діяла на час подання листа від 23.12.2019) не передбачав заборон чи обмежень щодо розгляду та врахування Оператором ГРМ волевиявлення суб'єкта господарювання з визначення річної замовленої потужності на 2020 рік, навіть з пропуском строку на відповідне звернення;**

- **Лист НКРЕКП № 1341/16.3.1/7-21 від 05.02.2021 не є постановою або розпорядженням Регулятора, не носить обов'язкового характеру для виконання суб'єктами ринку природного газу, а тому оцінюється лише в сукупності з урахуванням нормативного регулювання спірних правовідносин та зібраних у справі доказів.**

(128) Верховним Судом у складі колегії суддів Касаційного господарського суду ці аргументи було розглянуто та Постановою від 14.09.2022 касаційну скаргу ТОВ «Метан-торг» залишено без задоволення, а рішення Господарського суду Дніпропетровської області від 13.01.2022 та постанову Центрального апеляційного господарського суду від 01.06.2022 у справі № 904/7926/21 - без змін.

(129) Відповідно до приписів частини першої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», кваліфікуючою ознакою зловживання монопольним (домінуючим) становищем є спричинення діями монопольного утворення негативних наслідків у вигляді недопущення, усунення чи обмеження конкуренції, або ущемлення інтересів інших суб'єктів господарювання чи споживачів (або можливість настання таких наслідків у зв'язку із вказаними діями).

(130) В ході розгляду судової справи № 904/7926/21 Відповідачем не було доведено, а судом не було встановлено, що внаслідок дій АТ «Дніпрогаз» було ущемлено інтереси ТОВ «Метан-Торг» або внаслідок таких дій для суб'єкта господарювання настали негативні наслідки.

(131) Крім того, судом було вирішено, що дії АТ «Дніпрогаз» при прийомі заявки РЗП на 2020 рік від ТОВ «Метан-Торг» поза межами визначеними Кодексом №2494 не є порушенням приписів Кодексу №2494.

(132) Отже, не доведено вчинення АТ «Дніпрогаз» порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 1 частини другої статті 13 Закону, у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку послуг з розподілу природного газу, а саме встановлення таких умов придбання товару, які було б неможливо встановити за умов існування значної конкуренції на ринку

(133) Відповідно до статті 49 Закону України «Про захист економічної конкуренції» розгляд справи про порушення законодавства про захист економічної підлягає закриттю без прийняття рішення по суті, якщо, зокрема, не доведено вчинення порушення.

Ураховуючи викладене, керуючись статтею 7, 14 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», статтями 48 і 49 Закону України «Про захист економічної конкуренції», пунктами 3 і 11 Положення про територіальне відділення Антимонопольного комітету України, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 23 лютого 2001 року № 32-р, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 30 березня 2001 року за № 291/5482 та пунктом 36 Правил розгляду заяв і справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції, затверджених розпорядженням Антимонопольного комітету України від 19 квітня 1994 року № 5,

zareestrovanih u Ministerstvi yustitsii Ukraini 6 travnya 1994 roku za № 90/299 (u redakcii rozporядzhennya Antimonopol'nogo komitetu Ukraini vid 29 chervnya 1998 roku № 169-p) (iz zminami), administrativna kolegiya Pivdenno – svidnogo mizhoblasnogo teritorial'nogo viddilennya Antimonopol'nogo komitetu Ukraini

ПОСТАНОВИЛА:

Закрити провадження у справі № 54/63-21.

Рішення може бути оскаржене до господарського суду у двомісячний строк з дня його одержання.

Голова Колегії

Наталія ІГНАТЕНКО